

สรุปบทเรียนจากการพัฒนาความรู้
หลักสูตร “การใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนสำหรับบริการภาครัฐ
(Blockchain for Government Services)”
(ระบบเรียนออนไลน์ สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล : TDGA)
บรรยายโดย...สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
โดย นางสาวณัฐวดี แซ่ลี้ม ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
สังกัด ฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖

*****

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการพื้นฐานของเทคโนโลยี Blockchain
- ๑.๒ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Blockchain เพื่อการทำงานภาครัฐได้

๒. เนื้อหาและหัวข้อวิชาของหลักสูตร มีดังนี้

๒.๑ Blockchain และหลักการการทำงานของเทคโนโลยี Blockchain

- ขั้นตอนที่ ๑ CREATE คือการสร้าง Block ที่บรรจุคำสั่งของการทำธุรกรรม
- ขั้นตอนที่ ๒ BROADCAST คือทำการกระจาย Block ใหม่ให้กับทุก node ในระบบ และบันทึกรายการธุรกรรมลง Ledger ให้กับทุก node เพื่ออัปเดตว่ามี Block ใหม่เกิดขึ้นมา
- ขั้นตอนที่ ๓ VALIDATION คือ node อื่นๆ ในระบบทำการยืนยันและตรวจสอบข้อมูลของ Block นั้นว่าถูกต้องตามเงื่อนไข Validation โดยกระบวนการทำ Consensus ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำ Validation
- ขั้นตอนที่ ๔ ADD TO CHAIN คือ นำ Block ดังกล่าวมาเรียงต่อจาก Block ก่อนหน้านี้

๒.๒ ประเภทและองค์ประกอบของเทคโนโลยี Blockchain

Blockchain แบ่งได้ ๓ ประเภท

- ๑) แบบเปิดสาธารณะ (Public Blockchain หรือ Permissionless Blockchain)
อนุญาตให้ทุกคนสามารถเข้าใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาต
- ๒) แบบปิด (Private Blockchain)
เข้าใช้งานได้เฉพาะผู้ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น
- ๓) แบบเฉพาะกลุ่ม (Consortium Blockchain)
เข้าใช้งานได้เฉพาะกลุ่มเท่านั้น

คุณลักษณะ ของ Blockchain

- ๑) ผู้มีอำนาจ การควบคุมและความน่าเชื่อถือ
- ๒) บริบททางธุรกิจ
- ๓) สิทธิการเข้าถึง
- ๔) การเป็นสมาชิก
- ๕) ความรับผิดชอบ สถานะทางกฎหมาย
- ๖) รูปแบบการนำไปใช้
- ๗) รูปแบบการบันทึก ความไม่เปลี่ยนแปลง

๘) Consensus Mechanism

ข้อดี ของ Private Blockchain

- ได้อย่างน่าเชื่อถือ
- ๑) การรับรองความถูกต้องและการรักษาความปลอดภัยด้วยสิทธิของผู้ใช้ที่ไว้วางใจ
  - ๒) การปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพของโปรโตคอล และเครือข่ายได้
  - ๓) ค่าใช้จ่ายในการจัดระบบเครือข่าย และการจัดการใช้ร่วมกัน
  - ๔) การกำกับดูแลและการบังคับใช้นโยบาย
  - ๕) การกำกับดูแลกฎระเบียบ
  - ๖) การพัฒนามาตรฐานและการควบคุม
  - ๗) ความสามารถในการทำงานที่รวดเร็วขึ้น
  - ๘) การปกป้องข้อมูล สินค้า บริการ หรือกลยุทธ์ทางธุรกิจให้มีเสถียรภาพมั่นคง และปลอดภัย

ข้อดี ของ Public Blockchain

- ๑) ข้อมูลทั้งหมดจะเป็นข้อมูลสาธารณะ
- ๒) ความสามารถในการป้องกันการถูกโจมตี
- ๓) ไม่มีศูนย์กลางในการควบคุม
- ๔) ไม่มีการแยกผู้ใช้ออกจากนักพัฒนา Application
- ๕) การเติบโตของระบบนิเวศผ่านทางเครือข่าย
- ๖) โอเพ่นซอร์ส (Opensource)
- ๗) การมีนักพัฒนาซอฟต์แวร์ร่วมกันพัฒนา

ข้อเสีย ของ Private Blockchain

- ๑) จุดเดียวของความล้มเหลว (Single point of Failure)
- ๒) อาจไม่สามารถเปิดแหล่งที่มาได้
- ๓) การเสริมสร้างรูปแบบธุรกิจและชุดกระบวนการที่มีอยู่
- ๔) การที่ต้องดูแลระบบและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
- ๕) ผู้จัดหาเป็นศูนย์กลางข้อมูลกลาง (ในกรณีผู้ซื้อหรือลูกค้าเป็นศูนย์กลาง)
- ๖) การจัดหาทรัพยากรบุคคลสำคัญสำหรับพัฒนาซอฟต์แวร์ที่มีอยู่อย่างจำกัด
- ๗) การใช้งานต้องมีมติหรือข้อตกลงเป็นเอกฉันท์ขององค์กร

ข้อเสีย ของ Public Blockchain

- ล่าช้าในการทำธุรกรรม
- ๑) ปัญหาความสามารถในการรองรับการปรับขยายขนาดธุรกรรม ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำธุรกรรม
  - ๒) การกำกับดูแลที่ซับซ้อน
  - ๓) การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องที่ไม่น่าเชื่อถือ
  - ๔) ศักยภาพในการตรวจสอบธุรกรรม (Minner)
  - ๕) ศักยภาพบางประการที่อาจผิดกฎหมาย
  - ๖) สิ่งจูงใจทางการเงินที่ต้องใช้เพื่อรักษาเครือข่าย

องค์ประกอบของเทคโนโลยี Blockchain

- ๑) Block ประกอบด้วย Data Hash และ Hash of previous block
- ๒) Chain สำเนาบัญชี Ledger ถูกกระจายส่งต่อไปทุก ๆ Node ในระบบเพื่อให้ทุกคนรับทราบว่า มีธุรกรรมอะไรเกิดขึ้นมาบ้างตั้งแต่เปิดระบบ Blockchain นั้น และหากมี node เสียหาย สามารถกู้ข้อมูลจาก node อื่นมาให้ทั้งระบบได้เหมือนกัน
- ๓) Consensus ควบคุมความถูกต้องของข้อมูลในทุก node ผ่านอัลกอริทึมต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลถูกต้องเที่ยงตรง เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน ข้อมูลมีการจัดเก็บที่สอดคล้อง มีลำดับการจัดเก็บตรงกัน
- ๔) Validation คือ การตรวจสอบความถูกต้องแบบทบทวนทั้งระบบและทุก node ในระบบ Blockchain

๒.๓ คุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของเทคโนโลยี Blockchain

- ๑) ความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูล
- ๒) ความโปร่งใสในการเข้าถึงข้อมูล
- ๓) ความสามารถในการทำงานได้อย่างต่อเนื่องของระบบ

๒.๔ เกณฑ์การพิจารณาเลือกใช้เทคโนโลยี Blockchain

๖ คำถามก่อนการตัดสินใจใช้เทคโนโลยี Blockchain

- ๑) คุณต้องการแชร์ข้อมูลชุดเดียวกันให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งระบบ ใช่หรือไม่
  - ๒) การสร้างรายการข้อมูลของคุณมีผู้เกี่ยวข้องมากกว่า ๑ ราย ใช่หรือไม่
  - ๓) คุณต้องการบันทึกรายการข้อมูลที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือลบได้ นอกจากเพิ่มรายการข้อมูลใหม่ ใช่หรือไม่
  - ๔) ข้อมูลของคุณที่ต้องการบันทึกเข้าสู่ระบบนั้นต้องไม่ใช่อะไรที่มีความละเอียดอ่อน/ข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ ใช่หรือไม่
  - ๕) คุณต้องการระบบที่สามารถสร้างความเชื่อใจระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างข้อมูลโดยไม่จำเป็นต้องมีคนกลางมาคอยควบคุม ใช่หรือไม่
  - ๖) คุณต้องการระบบที่รับประกันได้ว่าข้อมูลที่ผ่านการอนุมัติร่วมกันแล้วจะไม่สามารถถูกปลอมแปลงหรือแก้ไขได้ ใช่หรือไม่
- ถ้าใช้ตามลำดับ ๑) – ๖) คุณจำเป็นต้องใช้ Blockchain

๒.๕ ตัวอย่างรูปแบบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Blockchain

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Blockchain ในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ธุรกิจกีฬา ธุรกิจสุขภาพ ธุรกิจออนไลน์เพลง ธุรกิจประกันภัย การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน อสังหาริมทรัพย์ การซื้อขายหุ้น การเช่าและการซื้อขายรถ สถาบันการศึกษา งานวิจัยและคาดการณ์ ภาครัฐ การเงินการธนาคาร ธุรกิจพลังงาน แหล่งเก็บข้อมูลแบบออนไลน์ การชำระและโอนเงิน บัตรกำนัลและโปรแกรมสร้างความภักดี สิ่งต่างๆ เหล่านี้สามารถแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่ม คือ

- ๑) เงินดิจิทัล (Cryptocurrency)
- ๒) บริการพิสูจน์ทราบ (Proof of Service)
- ๓) สัญญาอัจฉริยะ (Smart Contract)

๔) ระบบ/บริการอัตโนมัติ (Decentralized Autonomous Systems/Services)

๒.๖ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Blockchain เพื่องานบริการภาครัฐ กรณีศึกษาต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ เพื่อการให้ความช่วยเหลือและการบริการประชาชน (Social Welfare) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานภาครัฐ (e-Government) เพื่อสร้างความโปร่งใส (Transparency) และเพื่อรักษาความมั่นคง (National Security)

๒.๗ รูปแบบการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Blockchain เพื่องานบริการภาครัฐ

รัฐบาลดิจิทัล มุ่งเน้นพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ และการให้บริการประชาชน ที่ดีขึ้น ภายใต้ความมั่นคง ปลอดภัย โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

Government Blockchain สามารถจัดกลุ่มได้ ๓ กลุ่ม ดังนี้

- ๑) การพิสูจน์ตัวตน (Identity Management) กรณีศึกษา เช่น ระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนอิเล็กทรอนิกส์ Citizen Identification รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ระบบการยืนยันตัวตนผู้ประสบภัย Refugees Identity Management องค์การสหประชาชาติ (The United Nation : UN)
- ๒) การบริหารจัดการเก็บข้อมูล (Data Record Management) เช่น ข้อมูลการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (e-Voting) ข้อมูลประวัติการศึกษา (Educational Record) ข้อมูลประวัติการเกิด (Birth Record) ข้อมูลประวัติการรักษาพยาบาล (Medical Record) ข้อมูลการลงทะเบียนสินทรัพย์ต่างๆ (Asset Register) กรณีศึกษา เช่น การจดทะเบียนที่ดิน (Land Registry) ประเทศอินเดีย การจัดเก็บและส่งต่อข้อมูลประวัติการรักษาพยาบาลผู้ป่วยนครรัฐดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ การออกใบ Certificate ให้กับเพชรนครรัฐดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (I-Voting) ประเทศเอสโตเนีย
- ๓) การติดตามธุรกรรม (The Transaction Traceability) คือการตรวจสอบติดตามธุรกรรมแบบย้อนกลับทั้งห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain Transaction Traceability) เพื่อความโปร่งใส เป็นกลางน่าเชื่อถือ และมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล กรณีศึกษา เช่น Food Safety Traceability ประเทศจีน Pharmaceutical Supply Chain Traceability ประเทศอินเดีย Industrial Hemp Supply Chain Traceability รัฐโคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา

๒.๘ หลักการและเหตุผลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Blockchain สำหรับภาครัฐไทย

วิสัยทัศน์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย “ยกระดับภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีการบูรณาการ ระหว่างหน่วยงาน มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง” ตาม (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ อยู่บนพื้นฐานที่กำหนด ได้แก่

- ๑) การบูรณาการภาครัฐ (Government Integration) การบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งการเชื่อมโยงข้อมูลและการดำเนินงาน เพื่อเห็นข้อมูลประชาชนเป็นภาพเดียวที่สมบูรณ์ ใช้บริการทางเทคโนโลยีร่วมกัน และให้บริการภาครัฐแบบครบวงจร ณ จุดเดียว
- ๒) การดำเนินงานแบบอัจฉริยะ (Smart Operations) การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์ดิจิทัลมาสนับสนุนการปฏิบัติงานที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม มีการเชื่อมต่อระหว่างเครื่องมือ อุปกรณ์ มีระบบการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มีเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (Analytics)

- ๓) การให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-centric Services) การยกระดับงานบริการภาครัฐให้ตรงกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยภาครัฐต้องรักษาสมดุลระหว่างความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน ข้อมูลของประชาชน และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ
- ๔) การสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนสู่การเปลี่ยนแปลง (Driven Transformation) การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัลในทุกระดับของบุคลากรภาครัฐ ซึ่งรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงองค์กรในด้านขั้นตอนการทำงาน เทคโนโลยี และกฎระเบียบ

๓. ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

- ๓.๑ ได้รับความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานของเทคโนโลยี Blockchain
- ๓.๒ สามารถนำความรู้ หลักการและวิธีการคิดที่ได้รับไปปฏิบัติ พัฒนาตนเองและปรับใช้ในการทำงาน

(นางสาวณัฐวดี แซ่ลิ้ม)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ